

збереження навколишнього середовища та забезпечення стійкого розвитку на довгострокову перспективу.

Зміцнення соціальних зв'язків. Інтеграція на основі спільного використання ресурсів сприяє зміцненню соціальних зв'язків між регіонами, підвищуючи рівень довіри та співпраці серед населення. Це, у свою чергу, сприяє соціальній стабільності та гармонії.

Інновації та розвиток. Спільні проекти і партнерства стимулюють інновації та створюють сприятливі умови для економічного зростання. Взаємний обмін ідеями та ресурсами сприяє розвитку нових технологій та вдосконаленню існуючих.

Підвищення конкурентоспроможності. Регіони, що співпрацюють, мають більше можливостей для розвитку конкурентних переваг на національному та міжнародному рівнях. Спільні зусилля дозволяють ефективніше використовувати ринкові можливості та зміцнювати економічні позиції.

Отже, спільне використання ресурсів є ключовим чинником міжрегіональної інтеграції, що сприяє економічному зростанню, соціальному розвитку та екологічній стійкості. Майбутнє належить тим регіонам, які здатні об'єднувати зусилля і спільно працювати для досягнення спільних цілей.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-466-8-2>

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – ФУНДАМЕНТАЛЬНА РЕФОРМА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Корнієнко О. С.

аспірант кафедри регіональної політики

*Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби*

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Вступ України до ЄС – це питання перспективи, яке залежить від багатьох факторів. Отримання статусу кандидата на вступ до ЄС є частково виконаним завданням. Попереду очікує повсякденна, без перебільшення складна робота на євроінтеграційному шляху [1], що пов'язана з багатовекторністю стандартів Угоди про асоціацію на вступ України до ЄС.

Децентралізаційний процес, з одного боку, є частиною внутрішньої реформи управління, а з іншого – залежить від перебігу трансформаційних процесів всередині ЄС. Водночас, на наше переконання, децентралізація – це важливий інструмент для успішної та ефективної євроінтеграції.

Слід зазначити, що «децентралізація набула ще додаткових значень після отримання Україною статусу кандидата в ЄС, адже процес євроінтеграції та вступу проходить також на рівні інфраструктурних проєктів, які реалізовуватимуться в громадах» [2].

Очевидно, що вступ до спільноти ЄС вимагає від держави відповідності європейським стандартам управління, правосуддя, економіки та соціальної політики [1]. У даному контексті децентралізація є саме тим інструментом, що сприятиме наближенню цих стандартів.

До того ж даний феномен сприяє руху реформи вперед як в умовах сьогодення, так і сприятиме в перспективі. Свідченням даного факту є результати муніципального опитування Міжнародного республіканського інституту. Переважна більшість населення вірить у краще майбутнє, позитивно оцінює якість послуг від місцевої влади, планує залишатися у своїх містах під час війни та після її завершення; у 18 з 21 населеного пункту, де проходило опитування, від 50% до 82% респондентів вважають, що їхнє місто рухається у правильному напрямку [2].

На нашу думку, фундаментальність наслідків децентралізації для системи публічного управління в цілому, полягає у наступних позиціях. По-перше, *децентралізація підвищує ефективність управління на місцях*. Вона передбачає передачу повноважень, фінансових ресурсів та відповідальності від центральних органів влади до місцевих громад, сприяючи прийняттю рішень ближче до громадян, зменшуючи рівень бюрократії, підвищуючи відповідальність місцевих органів влади і покращуючи якість надання публічних послуг в освітній, медичній та транспортній сферах.

По-друге, у контексті євроінтеграції децентралізація стає *важливою складовою впровадження європейських принципів субсидіарності та самоврядування*. Ці принципи є фундаментальними для ЄС, оскільки передбачають вирішення питань місцевого значення, які є найближчими до громадянина і сприятимуть ефективному вирішенню проблем. Як зазначено О. Мошак, одним з головних принципів формування взаємодії на всіх рівнях влади, що визначений Європейською хартією місцевого самоврядування, є субсидіарність [4]. Слід констатувати, що українська реформа децентралізації домірна цим принципам і закладає підґрунтя для активної участі місцевих громад у процесах прийняття рішень, що є важливою умовою побудови європейської моделі управління.

По-третє, процес євроінтеграції та вступ до ЄС в певній мірі відбувається через реалізацію інфраструктурних проєктів у громадах. Європейський Союз активно підтримує розвиток місцевої інфраструктури в країнах-кандидатах, надаючи фінансування через різні програми та фонди. Це екологічні, транспортні, інфраструктурні проєкти відповідно модернізаційних та інноваційних підходів. Імплементация таких проєктів на локальному рівні сприяє інтегруванню українських громад у загальноєвропейську систему стандартів та норм, своєю чергою забезпечуючи економічний місцевий розвиток, підвищуючи рівень життя населення, сприяючи появі нових робочих місць.

По-четверте, децентралізація сприяє залученню європейських інвестицій. Громади, отримуючи більше самостійності у процесах планування та використання бюджетів, стають більш привабливими для іноземного інвестування. Європейські країни мають позитивний досвід співпраці з українськими громадами у сфері розвитку інфраструктури, туризму та зеленої енергетики. Інвестування проєктів, з одного боку, стимулює місцевий економічний розвиток, а з іншого, створює передумови для імплементации європейських стандартів управління в громадах. В даному контексті варто згадати про створення спеціальної «Платформи відбудови України», яку очолюють Єврокомісія та Уряд України [5].

По-п'яте, децентралізація дає можливість громадам брати активну участь у європейських програмах розвитку регіонів, таких як програма «Integreg», основною метою якої є трансляції досвіду, знань, інноваційних рішень в спільнотах задля вирішення проблем регіонального розвитку. Фахівцями зазначено про унікальність даного проєкту, яка полягає у тому, що участь в ній можуть брати абсолютно всі регіони та міста ЄС та України в 6 пріоритетних напрямках: «Розумна Європа», «Зелена Європа», «Об'єднана Європа», «Соціально відповідальна Європа», «Європа ближча до громадян», «Краще регіональне врядування» [6].

Програми транскордонного співробітництва доступні для прикордонних з ЄС областей України. Слід виокремити і тематичні програми Horizon та LIFE, що сприяють нарощуванню потенціалу, обміну досвідом, проводити дослідження та впроваджувати інновації в різні сфери суспільного життя громад [3].

Програма Horizon Europe «стосується розвитку технологій та інновацій, зокрема щодо досягнення цілей сталого розвитку, подолання викликів пов'язаних із змінами клімату, створення конкурентної економіки, розвитку фундаментальних досліджень та розвитку наукових талантів» [3].

Важливо зазначити, що Life Programme – «програма, що спрямована на збереження природи та біорізноманіття, створення циркулярної

економіки, зменшення впливу змін клімату та переходу на чисті джерела енергії» [3] та є «основним інструментом реалізації Європейської Зеленої угоди, в рамках якої Європа має стати першим кліматично нейтральним континентом до 2050 року» [3].

«З наступного року Європейська комісія відкриє спеціальну програму з підтримки відновлення України, яка за механізмами буде схожою до структурних та інвестиційних фондів ЄС. Саме через цю програму фінансуватимуться капітальні видатки спрямовані на відбудову інфраструктури» [3].

Важливою на сьогодні вимогою часу є поліпшення якості життя українців, бо це одна із тез, яку озвучують люди, коли мова йде про повернення додому з-за кордону. «Говорячи про маленькі громади, завжди зазначаємо, що держава буде працювати на їх підтримку та розвиток, але водночас великі громади мають нести й відчувати свою відповідальність у цьому процесі» [2].

Таким чином, децентралізаційні процеси в Україні відбуваються під впливом екзогенних та ендогенних факторів. З однієї сторони, це внутрішня фундаментальна реформа, з іншої – стратегічний інструмент у процесі євроінтеграції. Наслідки реформування сприяють тому, що мешканці громади набувають статусу активних учасників публічного управління завдяки можливості реалізації проєктів, залучення інвестицій, що сприятиме покращенню якості життя населення та інтеграції європейських стандартів управління. Програми транскордонного співробітництва уможливають розвиток інфраструктури, формують сприятливі умови для трансляції знань та обміну досвідом, передбачають розбудову територіальних спроможностей.

Література:

1. Якименко Ю., Пашков М. Україна на шляху до ЄС: оцінки, думки і сподівання громадян. Разумков центр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/ukraina-na-shliakhu-do-yes-otsinky-dumky-i-spodivannia-hromadian>
2. Децентралізація рухатиметься вперед, незалежно від зміни влади та політичного контексту, – Олександр Корнієнко. URL: <https://decentralization.ua/news/16822>.
3. Актуальні програми ЄС для українських громад. URL: <https://decentralization.ua/news/17262>
4. Мошак О. В. Правовий зміст принципу субсидіарності в умовах євроінтеграції Україна. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7fddd113-9775-4a37-8255-a39f60c1d92e/content>.
5. Україна на шляху до ЄС: реалії та перспективи. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
6. Interreg Europe. URL: <https://www.interregeurope.eu/>